

LÄNSSTYRELSEN
Västmanlands län

BESLUT

1(3)

1982-05-12

11.392-2332-79

Rek+mb

Kopia till
Riksantikvarie-
ämbetet
Länsmuseet
Nordiska museet
Byggnadsnämnden,
Köping

Inom lsty:
PJ, PP, PL

Byggnadsminnesförklaring av huvudbyggnaden på Vahlsta säteri, Valsta 4:14, Odensvi socken, Köpings kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring av huvudbyggnaden jämte flygelbyggnad på Vahlsta säteri på fastigheten Valsta 4:14, Odensvi socken, Köpings kommun, har väckts den 5 november 1979. Fastighetens ägare, , har sedermera till länsstyrelsen anmält att ansökan enbart gäller huvudbyggnad.

Byggnadsnämnden i Köpings kommun har i yttrande den 10 februari 1982 förklarat sig inte ha något att erinra mot att byggnaden förklaras för byggnadsminne. Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer har i yttrande till länsstyrelsen den 28 februari 1982 förklarat att ämbetet livligt tillstyrker en byggnadsminnesförklaring av ifrågasvarande byggnad.

Fastighetens ägare har i yttrande till länsstyrelsen den 6 februari 1982 dels förklarat sig inte ha något att erinra emot punkterna 2-4, dels anmält reservation mot punkt 1 i förslag till skyddsföreskrifter. Erinran mot punkt 1 har den 10 mars 1982 skriftligen återkallats.

Av Vahlstas äldre byggnader kvarstår endast manbyggnad och en flygelbyggnad, den senare med tillbyggd övervåning. Exakt tidpunkt för dessa byggnaders tillkomst kan inte anges, men sannolikt har manbyggnaden anlagts före sekelskiftet 1700. Gårdens övriga byggnader har tillkommit under relativt sen tid.

Manbyggnaden är en karolinsk timmerbyggnad med säteritak. Huset vilar på en gråstensmurad grund, som inrymmer källare. Knuttimringen döljs av knutbräder utformade som pilastrar, vilka upptill försetts med kapitälliknande trävoluter. Knutar liksom dörr- och fönsterfoder är vitmålade. Fönstren har smidda beslag. Säteritaket har försetts med enkupigt tegel på dubbel panel. Takets mellandel är panelad och flera fönster har ursprungliga blyspröjsar. Husets veranda och tegeltak är av senare datum.

Lanterninen inrymmer en verklig bostadsvåning med rektangulära fönster. Lanterninfönstrens nedre del döljs till följd av takets nuvarande konstruktion - tegelbeläggning på ursprungligt spåntak.

Den tunnvälvda källaren skjuter delvis ut utanför den östra fasaden. Källaringången ligger under verandan, varifrån en smal gång under byggnaden leder ned till källaren.

Samtliga dörrar med foder i bottenvåningen är ursprungliga. Fönstren är av 1700-talstyp med gamla hakar och profilerade spröjsar. I bottenvåningen saknas den för karolinska herrgårdar typiska stora salen. Intet av bottenvåningens rum äger en så dominerande storlek, att man därav kan dra slutsatsen att den varit ämnad att tjäna som stor sal. Beträffande rumsindelningen se bilaga 2.

I större delen av övervåningen finns dubbelt bjälklag (rum 8-10), vilket troligen tillkommit för att få en lämplig rumshöjd i denna våning. Timmerväggarna har tätats med bruk och gråmålat. Dörrarna har två utanpåliggande fyllningar samt delvis kvarsittande smidda beslag. Fönstren har ursprungliga foder samt profilerad mittpost.

Huvudbyggnaden på Vahlsta säteri bevarar egenarten hos en gångens tids byggnadsskick. Den får med hänsyn härtill anses som synnerligen märklig och äger ett framträdande kulturhistoriskt värde.

Länsstyrelsen förklarar enligt 1 § lagen om byggnadsminnen (1976:440) byggnaden för byggnadsminne.

Enligt 2 § nämnda lag meddelar länsstyrelsen följande skyddsföreskrifter, vilka skall gälla för byggnadens exteriör och interiör.

- 1 Byggnaden - på situationsplan som tillhör dessa föreskrifter markerad med 1 - får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras
- 2 I byggnadens inre får inte göras ingrepp i stomme eller göras ändring i rumsindelning. Inte heller får arbeten som medför ändring av eller ingrepp i interiörens fasta inredning göras utan länsstyrelsens tillstånd. Med fast inredning avses golv, paneler, dörrar, tak, socklar, lister, karmar, foder och kakelugnar
- 3 Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhåll skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar

- 4 Det område kring byggnaden på bifogade situationsplan som avgränsats med streckad begränsningslinje får inte ytterligare bebyggas. Det skall hållas i ett sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förändras.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd därtill.

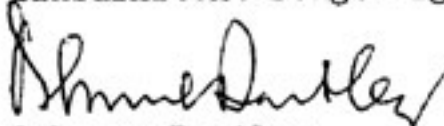
Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvärshänvisning (kammarrätten) enligt bilaga formulär nr 5.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen.

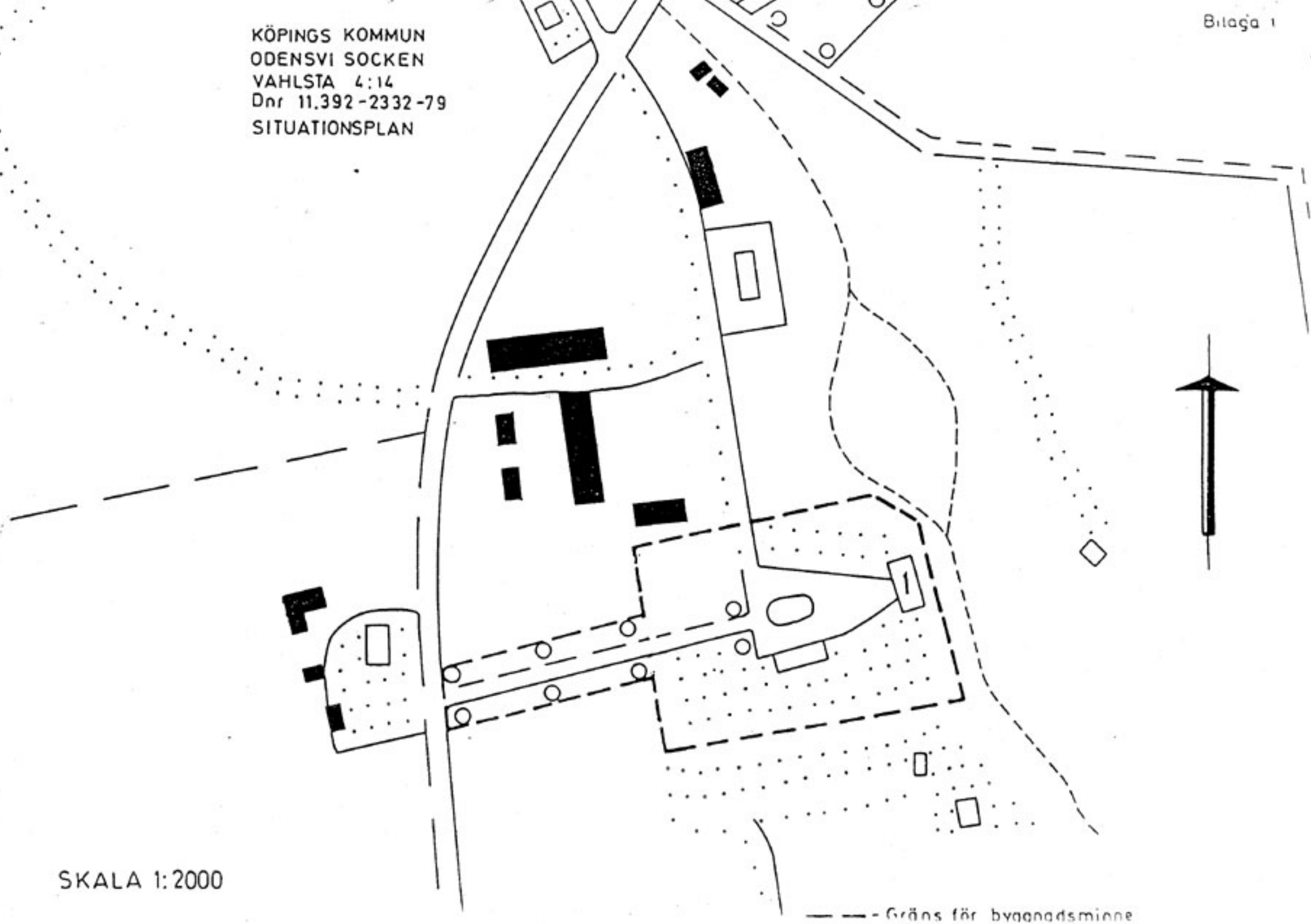
I beslutet deltog landshövding Osborne Bartley jämte ledamöterna Anders Andersson, Arne Andersson, Börje Berglund, Birger Broström, Ewald Carlsson, Carl-Gustav Enskog, Rune Hedlund, Kai Jensen, Olov Landqvist, Gustav Lundberg, Carl-Magnus Lönroth, Evert Norberg och Carl-Hakon Swenson.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Uno Williamsson och byråsekreterare Kurt Hansson, föredragande, samt länsantikvarie Henry Simonsson förste länsassessor Claes-Erik Wickström länsarkitekt Bengt Wignell

Osborne Bartley

Kurt Hansson

KÖPINGS KOMMUN
ODENSVI SOCKEN
VAHLSTA 4:14
Dnr 11.392-2332-79
SITUATIONSPLAN

SKALA 1:2000

--- Gräns för byggnadsminne

